

STOLETÍ ČESKÉ INŽENÝRSKÉ GEOLOGIE – VYŠLA NOVÁ PUBLIKACE K JUBILEU SG GEOTECHNIKY

A CENTURY OF CZECH ENGINEERING GEOLOGY – A NEW PUBLICATION FOR THE CENTENARY OF SG GEOTECHNIKA

Tereza Šmejkalová¹, Klára la Torre¹

¹ SG Geotechnika a.s., Geologická 988/4, 152 00 Praha 5, e-mail: jmeno.prijmeni@geotechnika.cz

Abstrakt: U příležitosti stého výročí založení prvního inženýrskogeologického pracoviště u nás vznikla v jeho nástupnické organizaci – SG Geotechnice – kniha, která prostřednictvím její historie zachycuje i širší vývoj celého odvětví. Publikace „*Nemyslete si, že budete dělat geologii někde na Václaváku*“ – *Sto let české stavební geologie očima SG Geotechniky* (Grada, 2026) kombinuje osobní vzpomínky pamětníků a pamětnic, získané převážně metodou orální historie, s věcným výkladem i populárně naučnými okénky. Textovou část doprovází bohatá obrazová dokumentace a rozsáhlý soupis související literatury. Publikace tak nabízí unikátní vhled do dějin české inženýrské geologie i geotechniky a odborníkům může posloužit jako východisko pro hlubší studium řady témat – od významných staveb přes neobvyklé řešené výzvy až po klíčové osobnosti. Zároveň přístupnou formou přibližuje obor i laické veřejnosti.

Abstract: On the occasion of the centenary of the founding of the first Czech engineering geology workplace, its successor organization – SG Geotechnika – has published a book that captures, through its history, the broader development of the entire field. The publication “*Don’t Think You’ll Be Doing Geology Somewhere on Wenceslas Square*” – *100 Years of Czech Engineering Geology and Geotechnics Through the Eyes of SG Geotechnika* (Grada, 2026 – in Czech) combines personal memories of the company’s long-serving employees, gathered mainly through the oral history method, with factual commentary and popular science sections. The text is accompanied by numerous photographs and illustrations and an extensive bibliography of related literature. The publication thus offers a unique insight into the history of Czech engineering geology and geotechnics and may serve specialists as a starting point for deeper study of a range of topics – from important construction projects and uncommon challenges to key personalities in the field. At the same time, it presents the discipline in an accessible form to the general public.

Klíčová slova: Quido Záruba, inženýrská geologie, orální historie, dějiny vědy a techniky, 20. století

Key words: Quido Záruba, engineering geology, oral history, history of science and technology, 20th century

1. Úvod

Když mladý Quido Záruba-Pfeffermann v roce 1926 zakládal v rámci stavební firmy svého otce malé pracoviště specializované na inženýrskou geologii, těžko by si představil, že se rozroste až na centrální státní organizaci s až 1200 zaměstnanci, která bude řešit úkoly výjimečné i v mezinárodním měřítku – ani že tou dobou firma už dávno nebude patřit rodině a země bude mít za sebou další světovou válku. Dvacáté století, se všemi svými geopolitickými i společenskými zvraty, bylo také stoletím inženýrské geologie a geotechniky. Ty se během Zárubova dlouhého života (1899–1993) z obdobně skromných počátků vyvinuly v moderní disciplíny využívající pestrou škálu metod k získávání dat i k jejich zpracování, opírající se o pokročilou teorii mechaniky zemin a hornin i bohaté zkušenosti z terénu a úzce spolupracující s řadou příbuzných specializací. Jak sám Quido Záruba, tak i jeho Sondovací oddělení ve svých různých dobových reinkarnacích (Ústav stavební geologie, Stavební geologie Praha ap.) byli vzhledem ke svému klíčovému postavení v oboru přímými účastníky všech těchto změn, a to nejen jako jejich svědkové, ale často i jako jejich aktivní původci. Dějiny firmy, která dnes nese název SG Geotechnika a.s. a v uplynulém století stála za úspěšnou realizací většiny významných inženýrských staveb v Česku, jsou tak úzce spjaty s dějinami jejího odvětví u nás – a naopak. A právě z přesvědčení, že pohled do její minulosti může být atraktivní a přínosný i pro kolegy a kolegyně z jiných organizací a příbuzných oborů, a dokonce i pro zájemce z řad laické veřejnosti, vznikla publikace, kterou dnes představujeme.

2. Publikace ke stoletému výročí SG Geotechniky

Přípravu výroční publikace iniciovala a editorysky řídila Tereza Šmejkalová; knihu vydalo nakladatelství Grada v srpnu 2026 pod názvem „*Nemyslete si, že budete dělat geologii někde na Václaváku*“ – *Sto let české stavební geologie očima SG Geotechniky*. Na 416 stranách představuje klíčové osobnosti oboru, vývoj jeho jednotlivých specializací, určující momenty a významné projekty doma i v zahraničí, výzkumnou činnost i kontakty

s mezinárodní odbornou scénou. Nechybí ale ani oddíly věnované dramatickým příhodám z terénu či mimořádným kolegům včetně čtyřnásobného olympijského vítěze Emila Zátopka.

Kniha se opírá o vzpomínky 28 firemních pamětníků a pamětnic, získané převážně metodou orální historie a reprodukované v co nejautentičtější podobě. Celkem bylo zpracováno 30 hodin zvukových nahrávek, pořízených v průběhu let 2023–2025, i množství doplňujících textů a anekdot předaných pamětníky v písemné formě. K prohloubení této živé paměti dále do minulosti byla jejich vyprávění doplněna o písemně zaznamenané vzpomínky tří pamětníků in memoriam. Takto získané příspěvky byly utříděny do tematických celků a zasazeny do odborného kontextu ve formě zastřešujícího výkladu a populárně naučných okének.

Nedílnou součástí knihy je bohatá obrazová dokumentace – více než čtyři sta unikátních a často dosud nepublikovaných fotografií i reprodukcí dobových dokumentů. Fotografie byly získány z osobních archivů současných i bývalých zaměstnanců a zaměstnankyň i dalších osob a institucí z oboru; významně jsou zastoupeny vzácné historické snímky pořízené Quidem Zárubou či jeho spolupracovníky, které pocházejí z archivu rodiny Zárubových a ze sbírky spravované Ústavem struktury a mechaniky hornin AV ČR. Připojeny jsou ale i fotografie moderní, zachycující významné stavby současnosti.

Příprava publikace zahrnovala rovněž rozsáhlé archivní rešerše, při nichž bylo nashromážděno a zpracováno velké množství dobových odborných pramenů a citací. Výstupem těchto činností je nejen pestrý poznámkový aparát, ale zejména soupis související literatury k jednotlivým kapitolám, který je ve zkrácené podobě uveden v tištěném vydání a v úplném znění online na webu publikace. Kniha tak zároveň plní funkci rozcestníku, který dnešní zájemce o dílčí témata nasměruje ke vhodným historickým primárním i sekundárním zdrojům pro hlubší studium.

3. Závěr

Během uplynulých sta let prošla inženýrská geologie i příbuzné obory výrazným vývojem. Kapacita Zárubova formátu, schopná obsáhnout veškeré potřebné vědomosti a zkušenosti v jediné osobě, už se nejspíš neobjeví – i proto, že jejich objem neustále narůstá. O to důležitější je tak odborná spolupráce a vzájemné sdílení poznatků napříč organizacemi. Přirozený zájem o aktuální dění by při tom neměl zcela zastínit význam historických zkušeností, které mohou mít mnohdy zásadní přínos i v současné praxi. Věříme, že představená publikace bude v tomto ohledu podnětným počinem a odborné veřejnosti poskytne nejen příjemný čtenářský zážitek, ale i řadu užitečných informací spolu s dobrým rozhledem v dobovém kontextu.

4. Dostupnost publikace

Zájemci si mohou knihu po dobu trvání kongresu prohlédnout na stánku SG Geotechniky; od druhé poloviny září pak bude k dostání v omezeném počtu výtisků v regionálních pobočkách a sekretariátu firmy v Praze na Barrandově. Další výtisky budou trvale přístupné formou výpůjčky v knihovnách odborných institucí (předběžně předpokládáme následující: ČGS-Geofond, PřF UK, FSv ČVUT, NTK Praha, PřF MU, FAST VUT, FAST VŠB-TUO) a v institucích ukládajících povinné výtisky neperiodických publikací (Městská knihovna v Praze).

Na stránkách SG Geotechniky bude dále vytvořen doprovodný web publikace, kde bude možné najít řadu unikátních materiálů ke stažení.

5. Seznam literatury

Šmejkalová T. (ed.), 2026: „*Nemyslete si, že budete dělat geologii někde na Václaváku*“. *Sto let české stavební geologie očima SG Geotechniky*. Grada. Praha.